

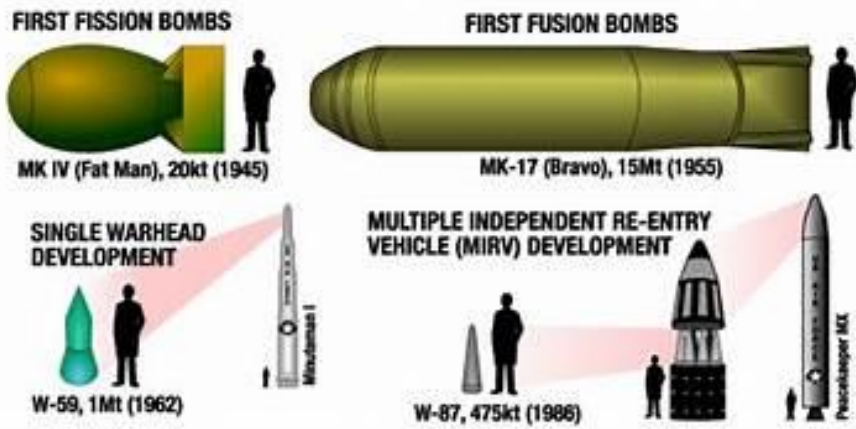
N. Rózsa Erzsébet

Atomsorompó, atomcsend,
atomfegyvermentes övezetek,
avagy feltartóztathatók-e a nukleáris
fegyverek?

Fegyverek és egy ideális fegyverek nélküli világ

- Reális?
 - Humánus – tiltsuk be! - igen, de ...
 - James Bond?
 - Realista – „az ember felejt, az emberiség nem felejt”
 - Akinek van, az erősebb, uralhatja a többit

- MÉGIS: Barack Obama: „a cél az atomfegyvermentes világ ... tudom, hogy nem az én életemben ...”

Tömegpusztító fegyverek (WMD) > nukleáris fegyverek

- WMD – tömeges pusztítást okoz (nem csak az emberek között – állatok, növények, stb.): vegyi, biológiai és nukleáris fegyverek
- Nukleáris fegyverekről vita:
 - Tudósok között > Pugwash Conferences on Science and World Affairs (<https://pugwash.org/>) ... “Nagasaki’s Voice: Remember your Humanity”
 - Politikusok között nincs kétség – Churchill naplója ... ‘The historic fact remains that the decision whether or not to use the atomic bomb ... was never even an issue.’ (1953)

Nagyhatalmi versengés és korlátozás

- Versengés

- 1945. USA – a cél a monopólium megtartása
 - „nagy titkolózás”
 - Megtiltani annak, akinek lehet > a veszteseknek – 1947-es párizsi békeszerződés 15. cikke: „Magyarország nem tarthat és nem szerkeszthet semmiféle atomfegyvert ...”
- DE 1949 SZU, 1952 Egyesült Királyság, 1960 Franciaország, 1964 Kína – jogilag elismert státusz
- DE 1967 (?) Izrael, 1998 India és Pakisztán, 2003 Észak-Korea

- Korlátozás

- Humanitárius – Hirosima/Nagaszaki elrettentése
 - Lesz, aki védekezik/meg akarja óvni a világot
- „minél kevesebbeknek van, annál többet ér”
 - Lesz, aki meg akarja szerezni

Nagyhatalmi versengés és korlátozás (folyt.)

- Multilaterális > univerzális (kitűzött cél a WMD szerződéseknél)
 - Ha csak egy is kimarad ... Id. piros lámpa
- Regionális
- Bilaterális – US/SZU (hidegháború)

- Bizalomerősítés ...
- A (nukleáris) non-proliferációs rendszer
 - HA vállalja, hogy lemond az opcióról
 - ÉS nemzetközi ellenőrzés alá helyezi nukl. tevékenységét,
 - AKKOR szabad a hozzáférés a nukl. technológia békés célú felhasználásához

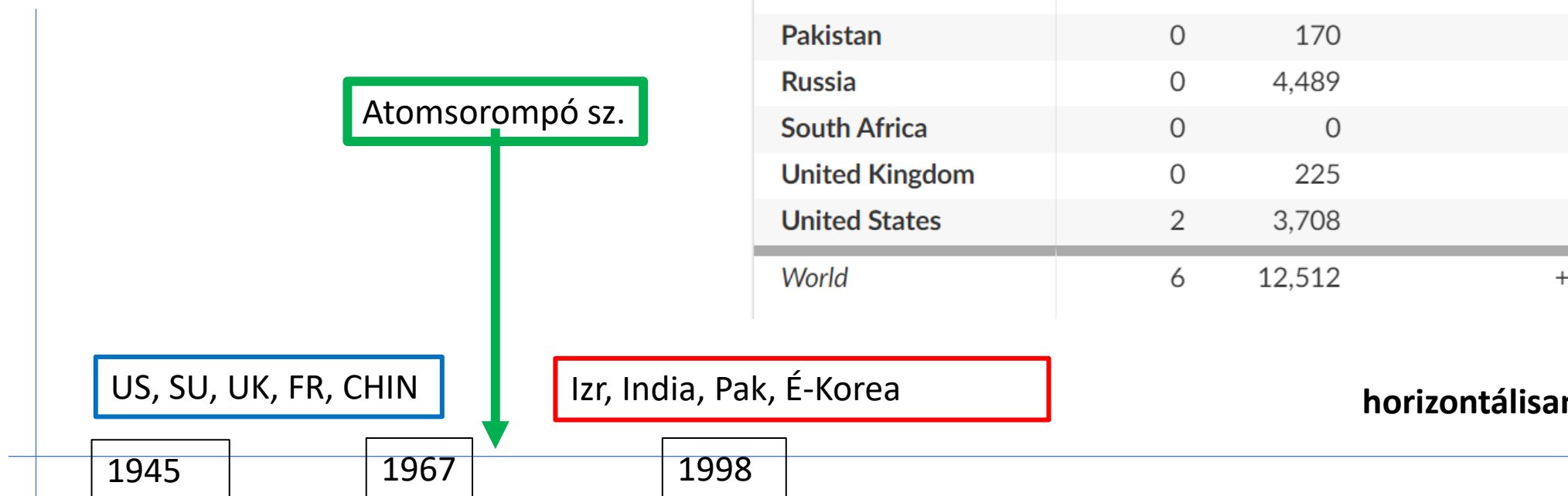

Az atomsorompó (1968)

- Ne terjedjenek tovább

Country or region ↓	Nuclear_weapons_stockpile		
	1945 ↓	2023 ↓	Absolute Change ↓
China	0	410	+410
France	0	290	+290
India	0	164	+164
Israel	0	90	+90
North Korea	0	30	+30
Pakistan	0	170	+170
Russia	0	4,489	+4,489
South Africa	0	0	+0
United Kingdom	0	225	+225
United States	2	3,708	+3,706
<i>World</i>	6	12,512	+12,506

vertikálisan

Általános

Biztonsági garanciák/ bizalomerősítő lépések

- pozitív biztonsági garancia
- negatív biztonsági garancia
- „no first use”
- bizalomerősítő intézkedések

Előnyök

Politikai szándék

Nemzetközi egyezmények

- univerzális
- regionális
- bilaterális

Ipar

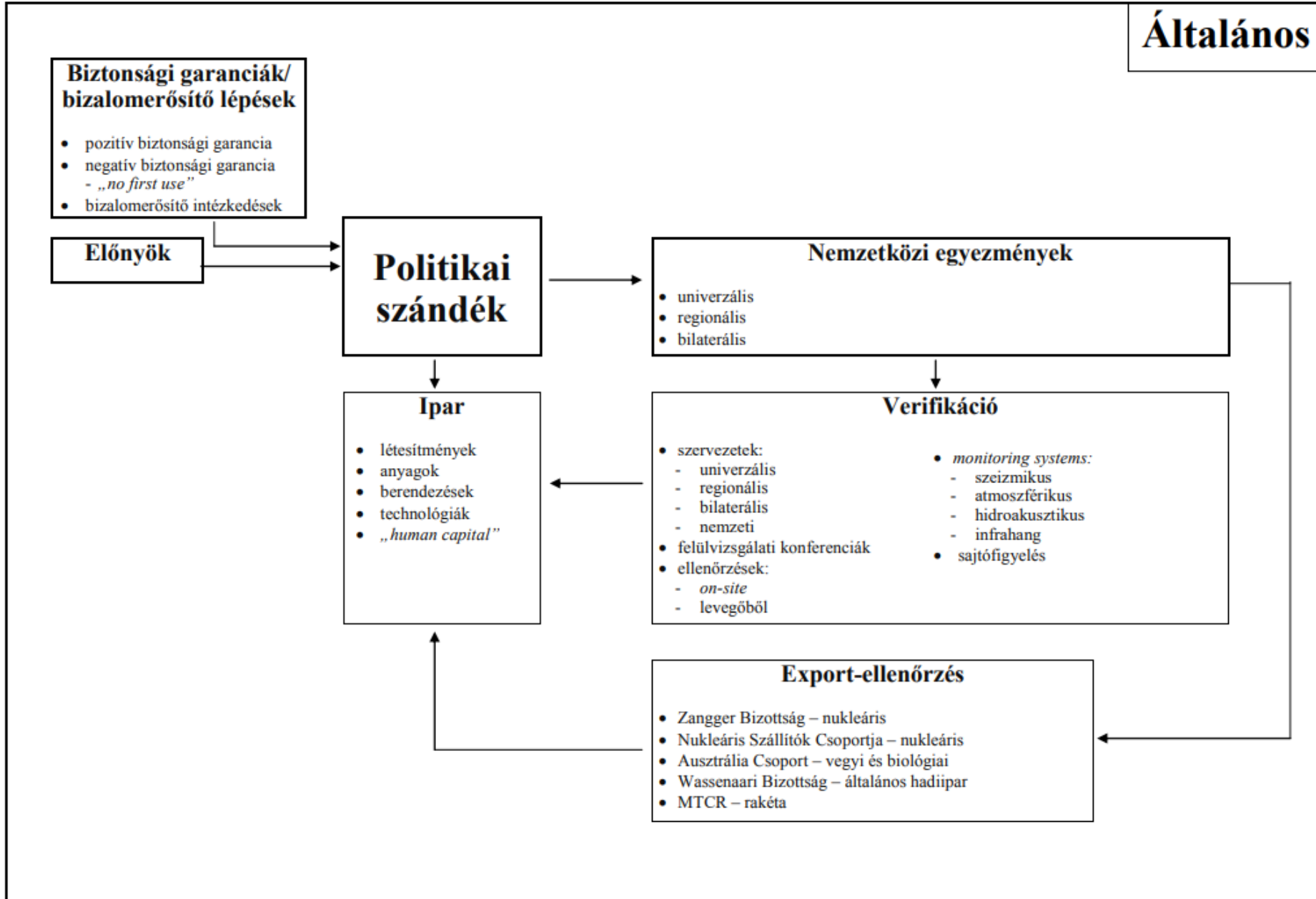
- létesítmények
- anyagok
- berendezések
- technológiák
- „human capital”

Verifikáció

- szervezetek:
 - univerzális
 - regionális
 - bilaterális
 - nemzeti
- felülvizsgálati konferenciák
- ellenőrzések:
 - on-site
 - levegőből
- *monitoring systems*:
 - szeizmikus
 - atmoszférikus
 - hidroakusztikus
 - infrahang
- sajtófigyelés

Export-ellenőrzés

- Zangger Bizottság – nukleáris
- Nukleáris Szállítók Csoportja – nukleáris
- Ausztrália Csoport – vegyi és biológiai
- Wassenaari Bizottság – általános hadiipar
- MTCR – rakéta

Az atomsorompó szerződés (1968)

- 191 részes állam
- „atomhatalom”
- 1-2. cikk – vállalások
- 3. verifikáció – NAÜ – „full-scope safeguards”
- 4. „free access”
- 5. békés célú nukleáris kísérleti robbantások
- 6. „jóhiszemű tárgyalások”
- 7. jog az atomfegyvermentes övezet létrehozásához
- Felülvizsgálat
- kilépés

Atomcsend

- Ne legyenek kísérleti robbantások

- Részleges atomcsend (1963)
- Átfogó atomcsend (1996)

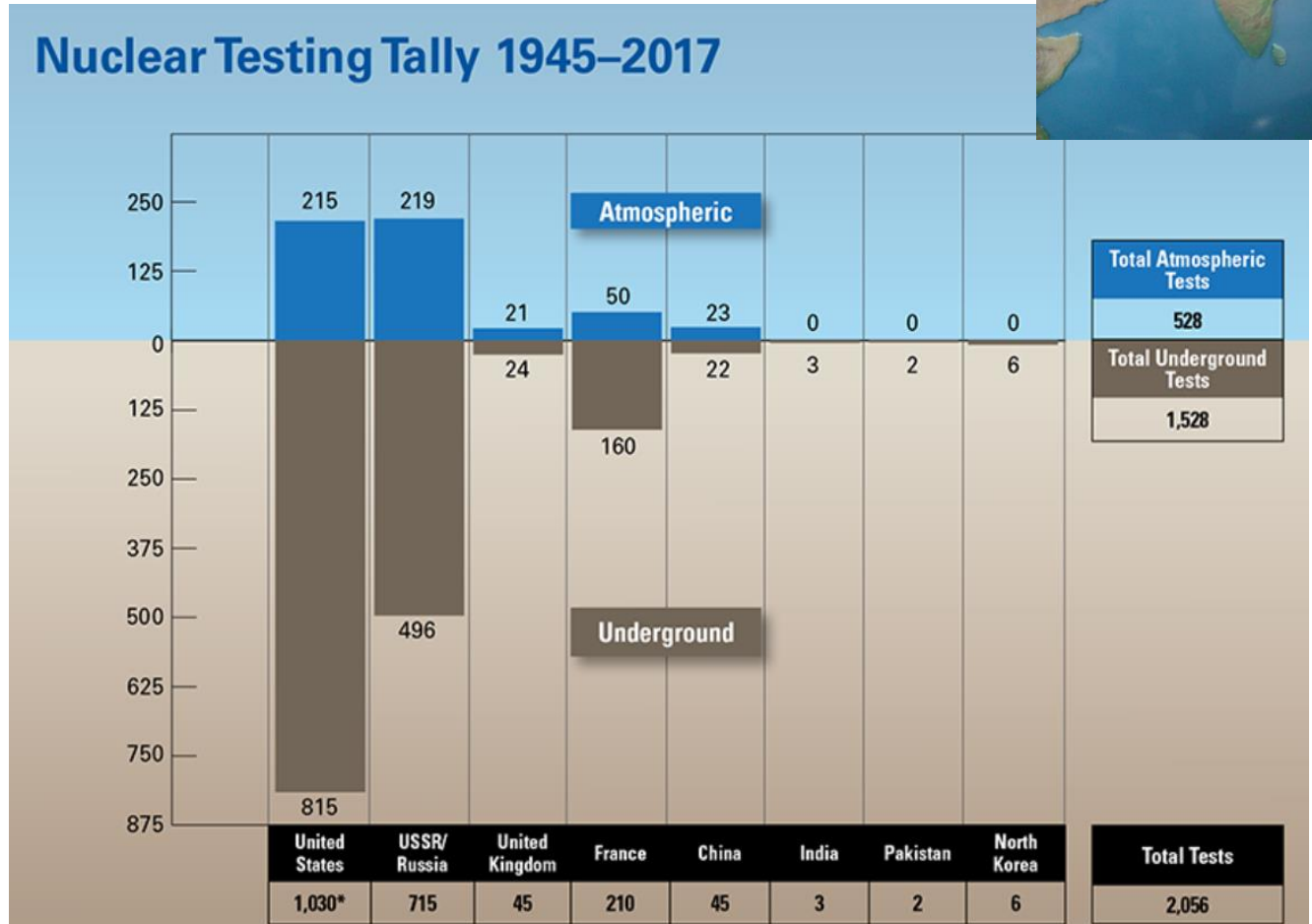
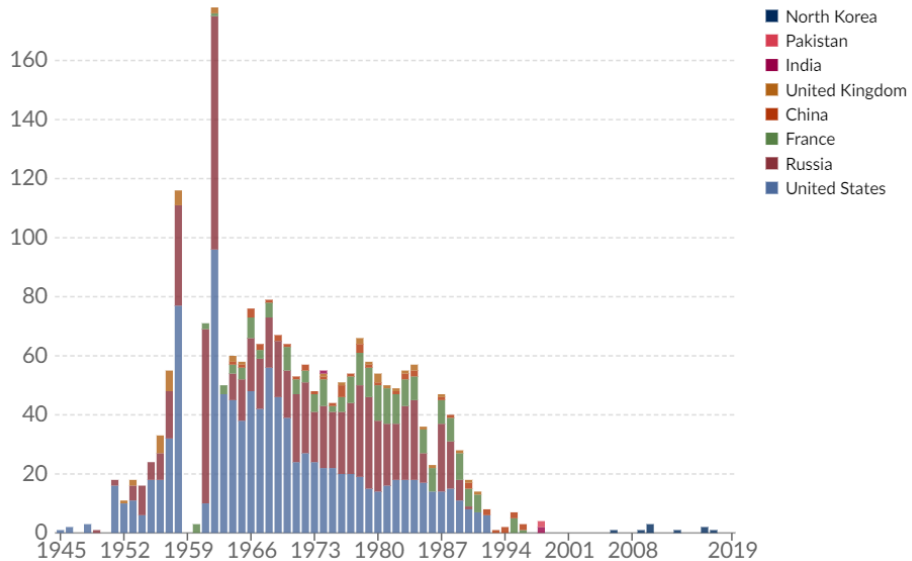
- Hirosima/Nagaszaki
- Balesetek
- Környezetszennyezés
- HA TÚL NAGY ...

Number of nuclear weapons tests, 1945 to 2019

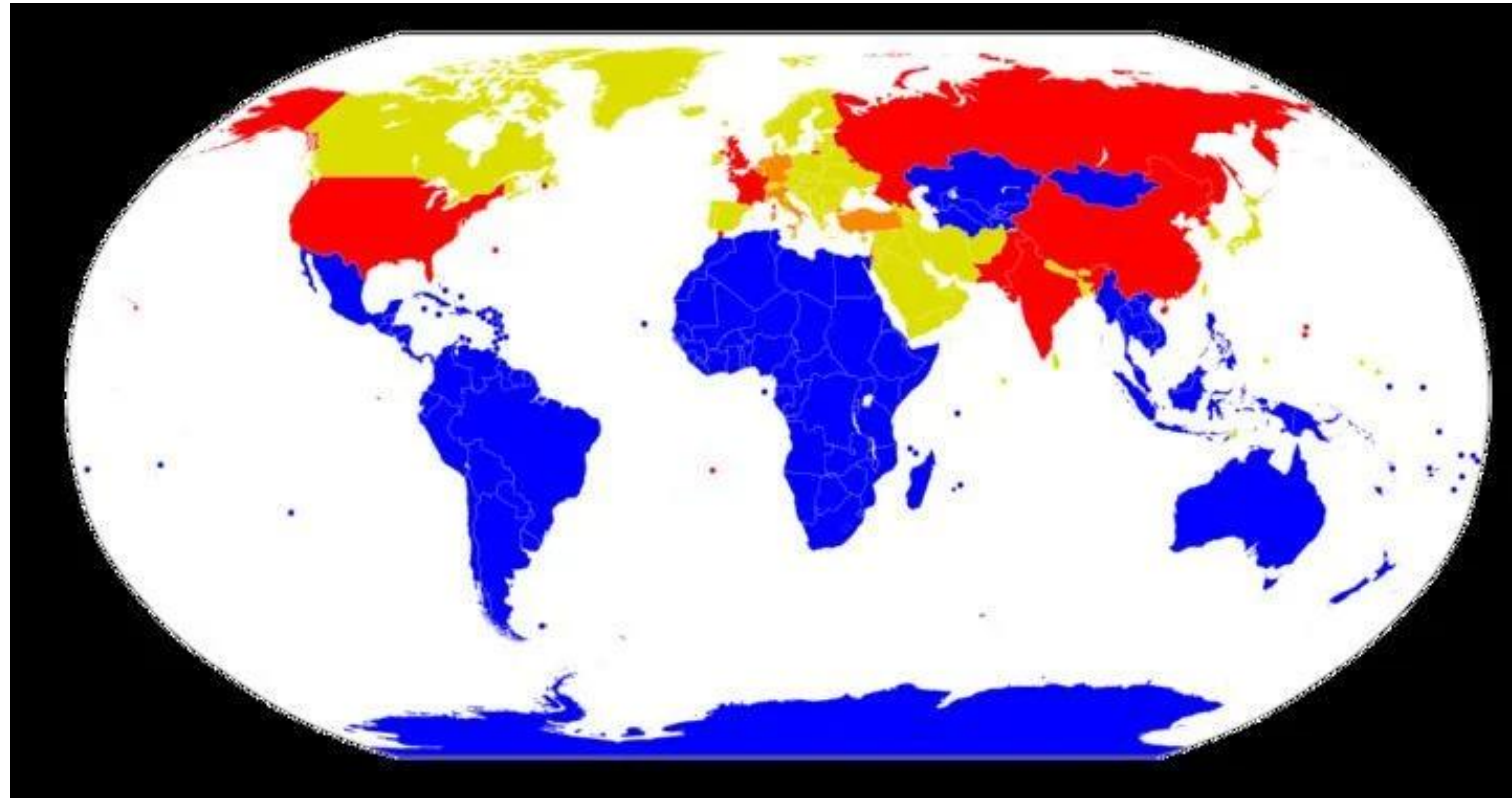
Select countries or regions

All together

Az atomfegyverrel nem rendelkezők „ellenállása”

- Atomfegyvermentes övezetek
 - Antarktisz (1959)
 - Világűr (1967)
 - Tengerfenék (1971)
 - Tlatelolco (1967)
 - Rarotonga (1985)
 - Bangkok (1995)
 - Pelindaba (1996)
 - Szemipalatyinszk (2006)

És a civil kezdeményezés ...

- Nuclear Ban Treaty (2017 > 2021)
 - a nukleáris fegyverek betiltása
 - 70 aláírta és ratifikálta
 - 93 aláírta

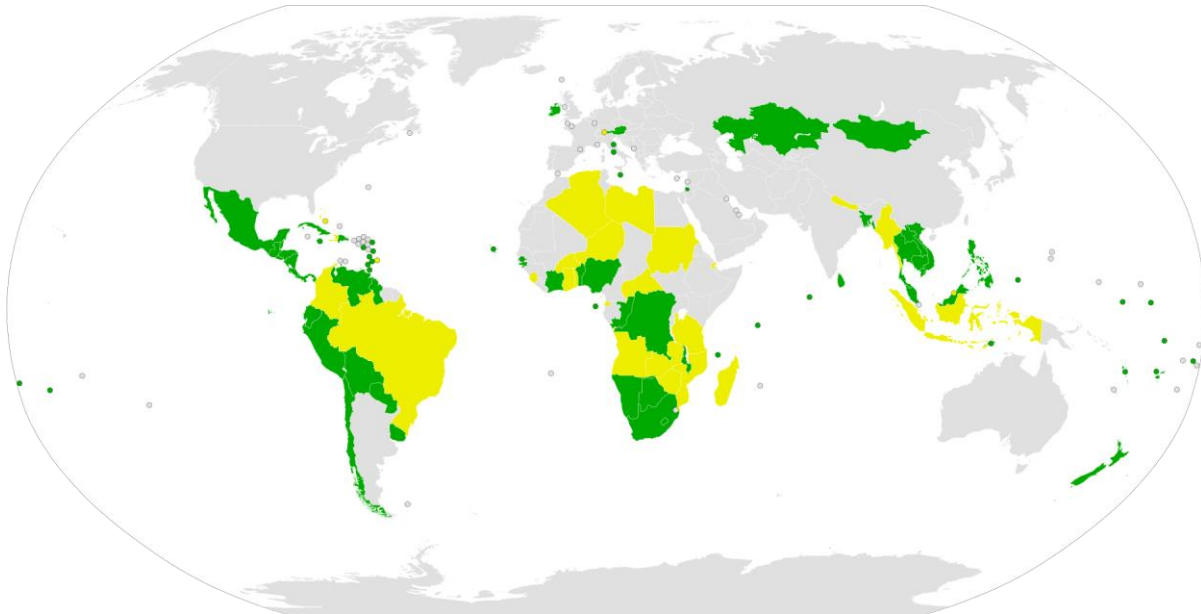

Figure 2 – EU Member States' views on the TPNW

